

Циљена:

За Дрну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 круна по године 6 круна.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Претплата се прима само у год. и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 хелера.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље поштањем упутницом, само и испосредно администрацији „Гласа Црногораца“ на Цетинье, а коме је наручије, г. Петру Рамадановићу, К. Ц. агенту у Котор.
Допише се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку рјеч или за број од пет цифара по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Главни уредник: Милош Живковић

СЛУЖБЕНИ ДИО.

М И

НИКОЛА И.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе

Пошто ће Наш Министар Финансија и Грађевина, г. Андрија Радовић, одсуствовати неко вријеме од дужности, то на основу чл. 7ог Закона о Књажевској Влади рјешавамо:

да до његова повратка врши дужност Министра Финансија и Грађевина, Наш Предсједник Министарског Савјета и Министар Иностранних Дјела г. Лазар Мијусковић.

Предсједник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Иностранних Дјела нека овај указ изврши.
Цетинье, 20. марта, 1906. г.

Никола с. р.

Предсједник Министар. Савјета, Министар Иностранних Дјела Л. Мијусковић с. р.

РАСПИС

свим подручним властима

Из усвојених, а и писмених жалба појединаца, увиђам, да у неким подручним ми надлештвима није још престала она подвојеност и несугласица, која се — жали Боже — често пута опајала у нашем чиновничком тијелу, и то како између равних, тако и између надлежних и потчињених, пошљедица чега је била напуштање вршења дужности како са једне тако и са друге стране, а све је то ишло на штету државне службе.

У свом распису од 31. децембра прошле 1905 године под број 5764. препоручио сам важност Устава и њиме стечена права како народа тако и чиновништва, и опоменуо подручне органе на савјесно вршење послова и брзо извршавање

наредаба; препоручио слогу и прегнуће у раду, а нагласио да се само тиме може одговорити дужностима и свом тешикоме позиву.

Поменуто жалбе увиђавају ме, да многи не схваћају тежину одговорности, која на њих због тих несугласица пада, те сам приморан био да неке засебним наредбама на ред и правилан рад упућујем.

Они, који несугласицама повода дају и ове не стишавају, неће да знају, да лично омрава на штету државне службе, општих интереса и појединаца не смију да буду. Не опомињу се, да дотична државна надлештва нијесу њих ради основана, већ да су они ради тачног вршења послова и правилне службе у истима постављени. Не виде, да су у закону о чиновницима грађанског реда прописана правила, којима се одређују права и дужности, како надлежних, тако и потчињених.

Чл. 8 ми реченог закона прописује, како има чиновнике да врши дужност у повјереном звању.

Чл. 9-и како треба да је владање чиновника у опште, и какав поступак спрам млађих и старијих. Чл. 29 набраја вступе и недо-стојне поступке чиновника, због којих их треба дисциплинарно казнити, и

Чл. 28. предвиђа казне који ма старији могу млађе да казне.

Као што се види у наведеним и другим чланцима поменутог закона, довољно су обезбијеђена права, како млађих тако и старијих, а и тачно одређене њихове дужности.

Појава, дакле, несугласица и тиме ремећења реда у служби изиш на је, а тражење задовољења због истих у напуштању вршења своје дужности непотребно, јер су и законом и Уставом зајемчена права и млађих и старијих.

Чл. 121. Устава јасно вели, да ће владање, способност и стручна спрема бити мјерило за постављање и унапређење чиновника, те сам на основу тога у свом поменутом распису од 31. децембра прошле године нагласио, да је самовољи и претсвјести за свагда пут пресјечен, јер то Бог хоће и наш узвишени владар, приликом давања Устава тако је напо-вједио.

С тога сам на основу свега реченог нашао за потребно, да и овим расписом поново препоручим слогу и прегнуће у службеном раду, послушност на спрам старијих и тачно извршавање наредаба претпостављених, законима сагласну пажњу старијих наспрам млађих, и да их упозорим на наведене законске прописе као оне, који с њима у вези стоје.

У противном случају за сваку и најмању несугласицу, која би настала, било између чиновника истог надлештва, било између овог и другог, као и које друге државне власти, увек у кривца на одговорност и овај ће најстрожије осјетити пошљедице закона

Наређујем обл. управама, предсјед. варошких општина и племенским капетанима, да овај распис предоче чиновништву подручних им надлештва и од свакојег на истом распису попис узму, а последије свршеног посла, да ме о пријему и извршењу извјесте

Број 1904.

Цетинье, 22. марта 1906.

Министар унутр. дјела, Л. Гојнић.

РАСПИС

свима обл. управама и племенским капетанима

Увјерио сам се, да су неки писари племенских капетана својевољно напуштали

званичну дужност, а да о томе дотични капетани, као и обласне управе, не извјесте министра унутрашњих дјела, као и то, да се мјесто таквог чиновника попуњавало другом личношћу, такође без знања и одобрења надлежне власти. Тек последије неколико мјесеци извјештава се надлежни министар.

У чл. 8ом Закона о Књажевској Влади речено је, да надлежни министар предлаже Књазу Господару чиновнике свог подручја за постављање и унапређење у служби, а према чл. 1 ом Закона о чинов. грађ. реда свјетско чиновника изабирала се тек указом Књаза Господара У члану 8-ом Устава вели се, да Књаз Господар поставља све државне чиновнике и у Његово име и под Његовијем врховнијем надзором врше своју власт сва надлештва у земљи.

Према оваквим законским прописима наведени је поступак поже неправилан и закону противан, јер су и писари племенских капетана државни чиновници, па се као такви и постављају у служби указом Књаза Господара, а на предлог министра унутрашњих дјела.

Неправилан је још и с тога, што се у смислу чл. 14 и 15. Закона о чиновницима грађ. реда, има огласити за упражњено и оно мјесто овог чиновника, који својевољно дужност напусти.

Да би се за у будуће избјегле овакве и сличне незаконности, па према томе се дотични не узимали на одговорност и подлегли строгој законској казни, наређујем:

1) Да племенски капетани надлежну обласну управу, а ова Министра унутр. дјела свагда и одмах извјесте кад год би који чиновник из подручја им својевољно напустио дужност, или ма на који други начин, који предвиђају чл. 14 ти и 15 ти Закона о чиновницима грађанског реда.

2) Да никога не постављају за вршење дотичних послова, прије по ствар предоче Министру унутрашњих дјела и од овог одобрење за тај посао добију.

Нека се племенски капетани и обласне управе тачно управљају по овој наредби и о пријему њено да ме извјесте.

Број 1936

Цетинье, 24. марта 1906.

Министар унутр. дјела, Лабуд Гојнић.

ЛИСТАК.

КУРОПАТКИНОВ ОПРОШТАЈ СА МАНЏУРСКОМ ВОЈСКОМ.

Официрима 1-ве Манџурске армије.

За неколико дана ће се расформирати 1-ва Манџурска армија и ја остављам војску.

У дио 1-ве Манџурске армије, одмах у почетку рата пао је тежак задатак: да задржава јачу снагу противника, да би се дало времена за прикупљање наших снага из Русије.

Бојеви под Тиринчнем, Вафангоу, Јангалном, Јангалјанганом, а за тимем мно годишњи окршаји под Јао јаном, Шхе и Мунденом пали су у дио 1-ве Манџурске армије и заслужили су јој славу војске других армија.

У многим приликама војска 1-ве армије бранила је тврдо повјерене јој положаје и ступала је само кад је за то добила наредбу.

Са гордошћу разна одјељења 1-ве манџурске војске могу се сјетити свога учешћа у овим бојевима: 11 и 12. источно сибирски пукови боја под Тиринчнем, пукови 1-вог сибирског корпуса боја под Вафангоу, пукови 4 сибирског корпуса бојева код Ташичао, 3 сибирског корпуса боја код Јангалјангана, пукови 1, 2, 3 и 4 сибирског корпуса тежку битку код Јаојана на лијевој обали Тајцхе.

Пукови: Томски, Барнауљски, Иркутски, Выборски и 4 источно сибирски стрелачки — боја на Шхе под Хемптаном Поједина одјељења 1, и 2 сибирског корпуса септембарских бојева у планинама код Тајцхе. 19, 20 и 31 стрелачко источно сибирско, Семипалатински — три пука, 22

пјешадиске дивизије, Вилманстрандски, Најшлоски и Петровски бојева 3. октомбра око Новгородке и Путиловке Солке:

Пукови 1-вог сибирског корпуса јануарских бојева код Сандену. Пукови 71 пјешачке дивизије фебруарских боја под Маданджаном. Сва 6 стрелачка дивизија (источно сибирско) 9 источно сибирски пук, а такође Выборски пук боја код села Кудјеза и под Маданджаном.

10, 11 и 12 источно-сибирски стрелачки пукови, Кривојарски, Јенгасејски, Царицини, — боја код Гаутулина. Пукови сибирског корпуса боја са јапанском гардом код Кандолисана. Пукови 1-вог артиљерског корпуса бојева код Јуцјангуна Новгородке силке, на позицијама код ријеке Хунхе и Цуанвече. Пукови 4 сибирског корпуса: Томски, Семипалатински, Барнауљски, одјељења Омског и Тоболског пука — бојева на позицијама на ријеци Хунхе, код Цуфтуна и код Тава.

1. источно сибирски стрелачки и Сомерски пукови боја код Цуанвече, 34 и 35 источно сибирски стрелачки пукови боја код Јухангуна. Сибирски и Забайкалски Казни су у многим приликама особито под Јаојаном и Маданджаном потпомогли са прегоријевањем друге родне оружја.

Многи пукови дјествовали су заједно са једном истом батеријом и слади се с њоме у једну убојну поредну.

Повијери, не жалџи себе, радил су сами и учили војску, да работа. Релативно, 1-ва манџурска армија била је слаба, састојала се из 5% корпуса (160 баталиона) у средњем до 100.000 бајонета уз 2.200 официра и до 1. марта 1905 изгубила је: 395 официра на мртво, а раних 1.733, нижих чинова убијено је 10.435, а рањено 58.350, што чини губитак код официра 91%, а нижих чинова 67% од средњег убојног састава. У засебним одјељењима губитци су били сваки: 34 источно сибирски стрелачки

пук изгубио је 89 официра, 3.243 нижа чина; 26 — 37 официра, 2.531 војника, у 3 источно-сибирском пуку погинуло је 102 официра и 2.244 војника, у 4 источно сибирском пуку губитци су били 61 официр и 2.170 војника, у 23 источно-сибирском 50 официра и 2.290 војника, у 1 источно сибирском Н. Вел. пуку пало је 71 официр и 1.920 војника.

Самопрегалаштво официра у бојевима види се већ и по томе, што је проценат погинулих и рањених официра знатно већи од процента погинулих и рањених нижих чинова.

Многа одјељења диказала су, да и последије губитка двије трећине дотичне јединице, руски официр и војник још су се кадри борити.

И срет, и поред свјих жртава и самопрегорјевања, ми нијесмо побједили непријатеља.

Бесумње, ми смо имали врло храбра, енергична и ратоборна противника. Са уважењем, ми се морамо сјетити Јапанаца, и како су они жртвујући на хиљаде живота својих другова, испуњавали смиланом трупома наше преграде у циљу, да завладају нашим позицијама. Истина, услови су се били сложили тако, да су нас Јапаници за дуго времена могли нападати са много већом снагом.

Но ми смо се слажили поразима, добијали смо ратничко искуство, снажили се придраском пошћи и најпослије, у лето прошле године, били смо толико јаки и материјално и душевно, да нам је пobjеда изгледала несумњивом.

Вријеме међу великим бојевима енергично је употребљено на појачање војске Радом војске утврђене су мјесте позиција око и под Мунденом. Послије Мукденских бојева војска 1-ве армије дан је задатак, да штити лијево крило своју армија до ријеке Усури. Војска 1-ве армије подигла је,

три реда веома јаких одбранених линија т. зв. Сипјигинску, Гуцулинску, и трећу линију код Куачен-Зе и Гирина.

Све ове линије, особито прва и друга, како по својој тврдоћи тако и по мјесности, потпуно су осигурале како најочајнију одбрану тако и прелаз у наступане.

Још несрећна за нападача, већ од мјера пр год, ишла би вијека радосно пријела вијест о наступању противника Али Јапаници, потресени губитцима мукденских бојева, пола године стоје на мјесту и ишчекују, да ми наступимо.

Добивено искуство у боју стављено је било у основу непрекиданог војничког вјежбања. Тактична спрема војске брзо је крочила напријед.

Новим комплектима не само да су се попунили разрезани редови, него се поставило, да се сви стрелачки пукови саставе од 4 баталиона. Армија се повећала са додаском 33 пјешад дивизије, пластушке бригаде и Данске козачке дивизије.

Снага само 1 армије у августу својим бројем превазилазила је снагу, којом смо располагали од почетка рата до септембарских бојева на Шхе.

Санитарне прилике у војсци, захваљујући свима старешинама и самопрегалачком раду лекара — биле су извршне за све вријеме рата.

Код недовољног комплекта, још да смо пустили, да се у војсци развију болести, ми би за борбу имали врло слабе кадрове. Према овоме, била је неопходност не жалити сваке ни средства, борити се, да се за строј сачува сваки војник.

И ја сам сретан, кад могу тврдити, да ја наше опште заузимање дало риједак резултат: наша губитци од болести били су мањи неголи што је погинуло и рањено.

Пјешадја 1-ве манџурске војске за све вријеме рата до 1 августа 1905. год.

РАСПИС

свима предсједницима варошких општина

Анализом је утврђено, да су нека брашна, што се у варошима продају, од савих шведских мекана — трипа, па наравно шкодљива и за људску храну неупотребљива, а међутим се иста у ту сврху, а по доста приличној цијени продају.

С тога, а у вези са својим ранијим расписом од 15. фебруара ове године под број 778. наређујем, да предсједници варошких општина спроведу Министарству унутрашњих дјела — ради стручне анализе — редовно мустре (кампионе) од сваке врсте сумњивог брашна, и то, како од оног, које се већ у подручју продаје, тако и од оног, које се у будуће за продају набави.

Нека за ту сврху предсједници варошких општина обратe пажњу на сва она брашна, којих је цијена мања од 16—18 круна по кванталу, јер су то обично брашна од савих шведских трипа.

Напомињем, да ће брашно, које се при прегледу слабо нађе, бити узачињено, а власник најстрожије по закону кажњен.

Предсједници општина имају се строго придржавати ове наредбе.

Број 1500.

Цетиње, 20. марта 1906.

Министар унутрашњих дјела:
Лабуд Гојник.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Његово Краљевско Височанство Књаз Господар првије три недеље осјетио је на Ријечи, гдје је проводио зиму, јаке реуматичне болове у ногама (Arthritis), услед чега је цијело вријеме био принуђен да чува постелу. По савету Свога личног љекара г. др. В. Перавића, Његово Краљ. Височанство превезло се у подјелу по подне у пратњи Њег. Кр. Вис. Књаза Насљедника и Свога љекара на Цетиње ради промјене ваздуха.

Према пошљедњем билтону личног љекара Његовог Краљ. Височанства, г. др. В. Перавића, болест је окренула на бољу, опште је стање повољно, температура и пулс су нормални, реуматични болови још трају, али у мањем степену, и високи болесник још чува постелу.

Болест Њег. Краљ. Височанства Књаза Господара побудила је најискреније учешће. Госнода чланови овдашњег дипломатског кора распитивали су се преко Маршала Двора, г. М. Церовића, о стању болести Господарево још ва вријеме боловања на

Ријечи, а на Цетињу личним доласком у двор.

Исто тако најживље се распитују о стању болести високог бољесника наши великодостојници и грађани.

— Господин Маркиз Кузаци Конфалонијери, италијански извапредни посланик и опуномоћени министар, вратио се је са допушта и предузео управу итал. посланства којој је за вријеме његовог одсуства жерирао госп. проф. Николини, канцелијер.

— Господин Барон Кун од Куенфелда, аустро угарски посланик, повратио се је с госпођом баронессом са одсуства.

Госп. Барон Кун је предузео управу повјереног му поглавства којим је досада управљао госп. Никола пл. Јуристовски, вице консул.

— Господин Максимов, царско руски министар, и госп. Тонев, дипломатски бугарски агент, повратили су се у Дубровник код својих фамилија.

Русија се буди

Велико сјоворно словенско царство, заштатник свију Словена, налази се пред освитом нових дана. Пробудио се из дријемежа мирни и добри руски народ, и прошавши кроз крв револуције, напao се на раскрсници, од куда га води пут отворен и раван у бољу будућност и благостање. Сав се руски народ спремио, да на позив свога племенитог цара пође на заједнички рад на добру Русије, на срећу Словенства. Благодарни својој увиђљивости, руски се народ брзо смирио, показавши јединствено пријеро пожртвовања, храбрости и издржљивости у борби за добро на домаћем огњишту емо што их је показао и на бојним пољима у борби за славу и величину своје велике и непобједиме отаџбине.

Велика Русија ових дана налази се у натри изборно гронцице. Заталасало се цијело царство руско, по да испретура старе тековине и да створи нустан, већ да сједини све руске најбоље синове у Государственој Думи, која ће бити предстаник руског народа и најјачи помагач цару и влади у управљању државом. Ново доба у Русији створило је и нове прилике. Већ се чују слободно исказана мишљења, према којима се формирају странке при свега крив сам ја, наш главни старешина, јер нијесам могао у периодима бојева исправити наше недостатке душевне и материјалне, нијесам узео снажи, да се још у ширим размјерама користим неспоразумно снагом нашега војника. Материјални недостаци су свијема познати: мала количина бојовне у опреми (услед честичкио мислине бриге да се сачува што већи број редова од стране свију старешина), недостатак у врло вријеме брдеке артиљерије, недостатак пунила са јаким разливним дјетвом, недостатак митрелске, недостатак техничких средстава, средстава за превоз и др. У августу пр. године ти недостаци изазвали су трудом војног министарства су шпријављени. У морално недостатке убрајам велику равновидност при обучавању војске, као и то, што се војска водила у бој у нама малим количинама.

Убрајам то, што нијесмо за времена умјели освијетлити положај противника и услед тога борба се није водила са довољном присебношћу, особито при наступу, убрајам недостатак иницијативе, недостатак самосталности, недостатак борбеног одушевљења код официра и нижих чинова, веома мало бриге за јуначки подвиг, недовољну узјамну помоћ својој суседу, недостатак мушког прегнућа од простог војника до вишег старешине, започети бој крунисати побједом без обзира на какву жртву.

Приписујем то, да смо врло брзо напустили мисао о побједи и при остујању само предњих одјелова, ми, у мјесто да поновимо јуриш, и дамо лични примјер узимајући смо натраг. То узмицање натраг много пута у мјесто да код сусједних одјелова повећа бригу о томе, да се бој обнови и сваки — он је послужило сигналом за остуцање чак и оних одјелова, која нијесу била атакована.

сталица разних програма и начела. Сваки је почетак тежак па је тако и са почетком уставног живота у Русији. Још нема са свим јасних и одређених праваца; још је врло много екстремних мишљења, која се сукобљавају или угупују глас здраве свијести.

Образовање политичких странака у Русији, постакуто изборном борбом, веома користи рашчипћавању јавних односа и разбиривању јавног мишљења. И ако је пошљедња револуција, која је у главном већ на издасају и која ће, кад се састане руска Государствена Дума као израз народно поље и расположења, изгубити са свим свој резон, ипак су остали многи пемиле трагови револуције. У главном пак може да се примјети поступно консолидовање јавних односа и стицавање страсти укадунивањем у политичко странке. Цијела се Русија дава подјелила у политичког таворе, управо може да се зашави извјесан ред између крајева. На једној су страни присталице самодржавља, на другој анархисте. Између њих су уставне демократе, монархисте, националистe, радикали, социјал демократе, на револуционари.

Најјача је средина: уставне демократе, конституционалци и народњаци Крајеви: реакционари и револуционари све више губе земљиште под својим ногама.

Први почеци руског уставног живота веома су занимљиви. Сво више нестaje бољшеви да руски народ још није сазрио за уставни живот. Већ први резултати избора за Государствену Думу показали су, да је са свим неоправдано мишљење као да је руски народ слијепо одан аутократији Руски народ нагиње либерализму. Он није револуционаран и не заноси се идејама социјалне републике, али енергично тражи либералну уставну владавину. Данас у Русији највише побјеђује странка уставно демократска, којој су на челу честити Руси Миљуков, Кутлер, Муронцов, књаз Петар Долгоруки и остали. До сада је највише бирача који ће послати бирати народне посланике, изабрано из странке уставно демократске. Учешћовање у избору бирача није свуда једнако. Негде је било врло слабо; негде силно. Револуционарни елементи, који су незадовољни законом и устројству Государствене Думе и енергичношћу

У опште и међу млађим и старијим није било довољно личности јаким војничким карактером, са гвозденим живцима, који би били обира на прилике, могли издржати непрекидно бојеве у продуженом многим дана.

Очевидно, ни школа ни живот, по следњих 40—50 година у великој Русији није имала стварања јаким самосталних карактера, иначе би их у много већем броју било и у армији него што их је било у ствари.

Сад, тврдем одлучно наше државне вође, Русији је дарована слобода. Са народа се скида бирократско тугорство и пароду је остављено, да слободно примјенује своју снагу на корист наше отаџбине.

Вјерујемо, да ће благодати слободе уз правилно организовану школу, убрзо се благотворно одавати на подизању материјалне и душевне снаге рускога народа и да ће оне дати Русији у свима огранцима рада људе, самосталних, предузимљивих, широких погледа и иницијативе, снажних тијела и духом. Тада ће се том снагом обогатити и војска.

Али војска не може чекати резултате радљивости нових покољења. Познавајући своје и јаке и слабе стране, не губећи ни једног дана, ми морамо да поможемо сами себи. Рат је истакао, особито у 1-вој армији, много људи, од скромних четних командира до командира корпуса укључују, на чију се плодну и енергичну радњу војска може ослонити.

Радосно истичем, да су многа лица баш из 1-ве армије постављена на високе положаје на Далеком Истоку и јевропској Русији. То је доказ, да наш врховни вођа непрекидно прати наш рад и не губи времена, да одикује најдостојније од нас, а на корист све војске.

Ва сте стекли искуство, под каквим се тешким условима води борба; знате,

влада, која суабија нереди, позивају народ да не учествује у изборима. Њихове агитације негде су имале успјеха. Али већина руског народа ипак није пошла за њима. Уставно-демократска странка се одупрла агитацијама револуционара и обавијестила је руски народ, да би неучествовање у изборима ишло на руку само реакционарима, који би се на тај начин правдали, како руски народ још није зрио за Устав, јер је индолентан према својој рођеној судбини. Овдје су се опет додирнуле крајности: реакционари и револуционари!

Најјача садашња политичка странка (уставно демократска) у Русији такође вјерује, да у Русији још нема ништа може да буде право уставности и парламентарности, али за сад се треба задовољити добивеним концесијама, да би се на основи њиховој тражило још више. Органи уставно-демократске странке („Ријеч“, „Страна“, „Руск. Вједомости“) шире идеје своје странке, и у ступицама тих листова објављују своје радове први политичари препорођено Русије. Сви се они слажу у вахтјеву: да препорођена Русија треба да се прообрази и да не напусти свој историјски задатак.

Народна странка, која је на великом народном збору у Житомиру заснована, својим програмом потпуно се ослања на уставно-демократску странку, само са том разликом, што је мало конзервативнија. Занимљиво је чути, шта тражи та странка која представља руско средње грађанство, управо срце велике словенске матушке Прије свега та странка тражи: оданост православној вјери, цару и завјетима руских предака. На даље тражи да цар и чланови царског дома буду непрекосновени; да се Русијом уставно влада у духу манифеста царевог; да на челу државе буде цар, који ће преко владе и парламента дијелити власт с народом; да се мора чувати јединство Русије, за коју су преци пролили толику крв, и да се не смије дијелити на аутономне области; да министри потпуно буду одговорни Думи; да јероисповијести буду слободне, и т. д. Што се тиче спољашње политике, поменуто странка је унијела у свој програм: мирољубиву европску политику; слободан пролаз руској флоти кроз Дардавелс; војни и културни савез са независним словенским државама и са Аустро-Угар-

какви се и физично и душевно напрезање захтијева да се води борба непрекидно за нескоро дана. Ви сте се увјерали, какав оудан значај за то брбе имају разна техничка средства. Све то вас обавује, да усавршавате сами себе физички и духовно. Наша школа, са изузетком калдетских корпуса, није се бринула о физичком развоју, као ни о душевном васпитању наше дјеце.

Резултат је тога био, да су многи официри физички слабо развијени као што је било горе наведено.

Обраћајте пажњу на гимнастику, маршовање и пинањење. Треба, да официр не буде самогледалац на физичким радовима, него и ту да може послужити примјером својим подчињеним.

У руској војсци су официри вазда стајали близу нижем чину, према њему се издавали родитељски и љубав су дијелили узјајамно. Памтите, да ријеч „отац — командир“ није празан звук, него вјера: да ће сваки старешина наћи одзива у војничком срцу само онда, ако одица буде „Оцем — командиром“. Додаћу, да старешина може бити и врло строг, па опет да буде „Оцем — командиром“. Наш прет човек не бије се строгости, него је на против политичке. Строгост је у војсци већином спасована, јер забавља од иступа; а много и од престопа.

Али је прет човек веома осјетљив на неправичност и правилно одијењује даву му неправичну.

Ви, који сте са војником дијелили све ратне напоре, налазите се у особито погодним приликама.

Војници, који су гледали свога сфидира вада на свом мјесту у боју, гледали његов самопрегачки примјер кад је требало, много ће му опростити и поћи за њим и у ватру и у воду. Треба брижљиво чувати те везе, без крајње нужде, да боје-

